

Inka Kovanen
HS Säätiö / Loppuraportti
EJF - Europäische Journalisten Fellowship / 2013 – 2014

Osallistuin Berliinissä Freie yliopiston Europäische Journalisten Fellowships –ohjelmaan lukuvuotena 2013 - 2014. Ohjelma alkoi lokakuussa ja kesti kymmenen kuukautta. Kuten aina ulkomailla, ensimmäiset kuukaudet menivät hitaasti, viimeiset aivan liian nopeasti. Vuosi oli hieno ja opiskelu virkistävää. Berliini juuri niin kuin kiinnostava kuin oletinkin.

Ryhmässämme oli yhteensä 11 toimittajaa Venäjältä, Suomesta, Saksasta, Yhdysvalloista, Virosta, Georgiasta ja Valko-Venäjältä. Valtaosa ryhmäläisistä osasi erittäin hyvin saksaa alusta asti. Saksan ohella ryhmämme pääkieli oli venäjä, koska moni ryhmän jäsenistä on kotoisin Venäjältä tai maista, joissa puhutaan venäjää.

Keskeinen osa lukuvuotta on kerran viikossa järjestettävä ns. Jour Fixe -alustus. Alustusten taso vaihteli. Enimmäkseen ne olivat eri alojen asiantuntijoiden kiinnostavia perehdytyksiä Saksan talouteen, kulttuuriin ja mediaan, joukossa oli myös Turkin yhteiskuntaa käsittelevä luento. Lisäksi vierailimme keskeisissä saksalaisinstituutioissa kuten liittokanslerin virastossa ja Bundestagissa sekä muissa kiinnostavissa kohteissa kuten vasemmistolaisessa TAZ-lehdessä, viikkolehti der Spiegelissä, Hohenschönhausenin vankilassa ja Wannseen-konferenssin huvilassa, jossa natsien ylemmät virkamiehet sopivat juutalaisten tuhoamisohjelman yksityiskohdista ja varmistivat tuen sille.

Vuoden aikana jokainen fellow teki lopputyön valitsemastaan aiheesta. Lopputyö sai olla joko kirjallinen tutkimus tai kirja, juttusarja tai vaikkapa elokuva. Suurin osa ryhmäläisistämme teki perinteisen kirjallisen lopputyön, yksi meistä teki valokuvareportaasin ja yksi elokuvan. Lopputyötä koskevaa ohjeistusta ja ohjausta oli vähän, paljon oli kiinni omasta aloitteellisuudesta. Aikaa työn tekemiseen kyllä riittää, jos ei ota muuta ohjelmaa kuin pakolliset Jour Fix –luennot. EJF-ohjelman osallistujat voivat kuitenkin vuoden aikana opiskella mitä tahansa Freie-yliopistossa tai muissa Berliinin korkeakouluissa. Valikoima on laaja, ja itse päädyin ottamaan liikaakin muita opintoja. Opiskelin mm. rauhantutkimusta, Amerikan demokratiaa, Berliinin historiaa ja kulttuuria sekä saksaa. Koska myös tentin osan kursseista, aikaa kului niihin paljon. DDR-aiheiselle Saksan kurssille taas piti tehdä paljon kotitehtäviä ja pitää lähes tunnin mittainen ryhmäesitelmä. Nämä kostautuivat lopputyön osalta, jonka aloitin liian myöhään. Kirjoitin sitä hiki hatussa pitkälle kesään, kun olisin muuten voinut nauttia Berliinin kesästä.

Lopputyöni käsitteli saksalaisten ja suomalaisten viestinten Syyrian-utisointia. Halusin tietää, kuinka toimittajat uutisoivat Syyriasta tilanteesta, jossa Syyriaan ei käytännössä pääse tai sinne on liian vaarallista matkustaa ja suuri osa uutisista tulee sosiaalisen median kautta. Haastattelin Saksasta ja Suomesta kustakin kolmen viestimen edustajat, yhteensä 11 toimittajaa ja ulkomaantoimituksen pomoa. Keskeinen kysymys työssäni oli, kuinka toimittajat verifioivat sosiaalisen median välityksellä tulevia tietoja, kuvia tai videoita. Vaikka saksalaisviestimissä tietojen tarkistukseen oli hieman paremmin varauduttu, molemmissa maissa sosiaalisen median lähteiden tarkistamisessa oli vielä puutteita. Työn tekemisestä oli minulle valtavasti hyötyä, vaikka se veikin paljon aikaa. Opin itse todella paljon uutta kuvien ja videoiden verifioinnista ja samalla tutustuin saksalaisiin toimittajiin.

Tein lopputyöni englanniksi, koska teen samasta työstä pro graduni, jota en opiskeluaikoinani koskaan ehtinyt tehdä.

Vuoden aikana teimme myös kierroksen saksalaisissa viestimissä. Viisipäiväisen matkan aikana kävimme Bremenissä, Essenissä, Bonnissa, Frankfurtissa ja Leipzigissa. Kierros oli

mediapainotteinen mutta mukana oli myös kulttuurikohteita. Frankfurter Allgemeiner -lehdessä tapasimme päätoimittaja Walter D’Inkan, joka aloitti parituntisen tapaamisen ilmoittamalla, ettei aio pitää esitelmää vaan odottaa meiltä kysymyksiä. Keskustelu oli lopulta hyvin kiinnostava ja D’Inka varsin rehellinen arvioissaan.

Matkaa – ja ylipäättään kevätlukukautta – leimasi Ukrainan konflikti. Ryhmämme venäläiset kokivat saksalaiset viestimet erittäin Venäjä-vihamielisiksi ja tivasivat matkan aikana eri lehtien ja muiden viestinten edustajilta, miksi näin on. He halusivat tietää, miksi saksalaiset viestimet ovat niin Venäjän vastaisia vaikka tavalliset saksalaiset ymmärtävät Venäjää. Tilanteet olivat välillä kiusallisia, mutta vähintään yhtä hämmentävää oli huomata, että Saksassa tosiaan löytyi paljon enemmän ymmärrystä Venäjän toimille Ukrainassa kuin todennäköisesti monissa muissa Euroopan maissa. Näin varsinkin konfliktin alussa. Toukokuussa järjestetty matka oli kiinnostava, mutta se olisi voinut olla paljon aikaisemmin stipendivuotta. Viisi päivää junailua ympäri Saksaa hitsasi ryhmämme ensi kertaa paremmin yhteen.

Berliini on tunnettu hipsterien kaupunkina, mutta se on myös oiva lapsiperheen asuinpaikka – kunhan selviää ensimmäisten viikkojen byrokratiasta. Kulttuuririentoja on enemmän kuin vuoteen mahtuu ja toinen toistaan hienompia puistoja kaupunki täynnä. Ikimuistoista Berliinissä oli tänä vuonna myös jalkapallon MM-kisat, jotka Saksa tunnetusti voitti.

Berliini myös muuttuu kovaa vauhtia, kovempaa kuin moni paikallinen haluaisi. Toisaalta jos jotain vuoden aikana opin, niin sen, että Berliini on tottunut aloittamaan alusta, luomaan itseään uudelleen. Niin nytkin. Yksi paikallisten kestohuolenaiheista on vuokrien nousu. Vuokrat ovat viime vuosina nousseet tuntuvasti, mihin kannattaa myös tulevien stipendiaattien varautua. Muu eläminen sen sijaan on vielä jonkin verran halvempaa kuin Suomessa.

Suosittelen Berliinin-ohjelmaa erittäin lämpimästi muille Saksasta kiinnostuneille. Vaikka opinto-ohjelma ei välttämättä tuo suurta uutta kipinää itse journalismin saralla, se antaa harvinaisen tilaisuuden aistia keskieuropalaisia tuulia, elää Euroopan talousveturin sydämessä ja kuulostella eurooppalaista keskustelua saksalaisesta ytimestä. Kaltaiselleni ulkomaantoimittajalle mitä parhainta antia. Lisäksi se antoi mahdollisuuden viettää vähän enemmän laatu-aikaa lasten ja puolison kanssa. Kiitän HS-säätiötä tästä mahdollisuudesta.